

VI KONVERENTS SARJAST
"KOGUKONNA VEDURID"

AASTA UUTES PIIRIDES

22.-23. november 2018 Kääriku, Valgamaa

Põlva valla külavanemad läksid üle piiri

Andres Vihar

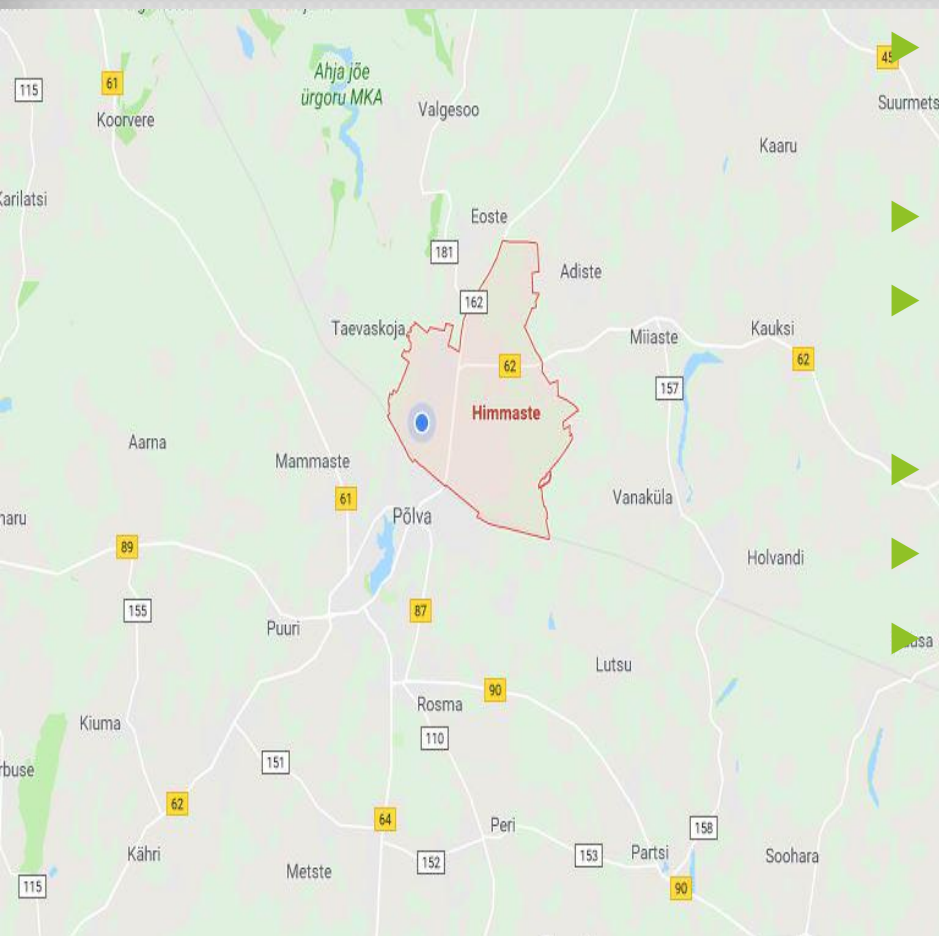
Himmaste külavanem

Himmaste küla

1638

- ▶ Aktiivse kogukonnaga küla Põlva külje all ühine piir linnaga
- ▶ Jakob Hurda sünnikoht
- ▶ Elanikke 506 , palju noori suurim vanusegrupp 25-35 aastat
- ▶ 2010 valiti külavanem, asutati külaselts
- ▶ **Põlvamaa aasta küla 2016**
- ▶ **Eestimaa lastesõbralik küla 2017,** tiitel omistatud üle-eestilisel külade ümarlaul Viljandis - Maapäeval

Himmaste küla Maapäeval

Põlva valla külavanemate seltsing

- ▶ Külavanemaid on Põlva vallas valitud aastast 2006. Samal aastal kinnitati ka esimene külavanema statuut vallas.
- ▶ Kahe-kolme aastaga said paika kümme küla külavanemat. Vald sai aru külavanema olemasolu külas aktiveerib kogukondlikku elu ja külavanem on vajalikuks vahelüliks suhtluses küla ja vallavõimu vahel.
- ▶ Külavanemate valimise stimuleerimiseks kehtestas vald külade toetuste korra selliselt, et toetust said taotleda organiseerunud, ehk külavanemaga külad.
- ▶ Külavanemad said aeg-ajalt vallamaja kokku ja tekkis vajadus ja mõte luua ka katusorganisatsioon, mis koordineeriks eelkõige omavahelist suhtlemist ja viiks ellu projekte, mis on kõiki külasid hõlmavad.
- ▶ Kaalumisel oli MTÜ või seltsing.

Põlva valla külavanemate seltsing

- ▶ 2011 aastal asutati Põlva valla külavanemate seltsing, kinnitati põhikiri, valiti usaldusisik (eestkõneleja) ja laekur.
- ▶ Seltsinguleping sõlmiti 19.09.2011. Uuendatud leping sõlmiti 30.03.2015. Viimane uuendus tehti 2018.
- ▶ Kokku hetkel 21 lepinguosalist külavanemat.
- ▶ Leping sätestab seltsingu liikmete õigused ja kohustused.
- ▶ Sisaldab seltsingu juhtimise alaseid punkte ja ka seda, kuidas seltsingu toimimine lõpetada.
- ▶ Igal kalendriaastal juhib seltsi erinev külavanem s.t. juhtimine toimub rotatsiooni korras. Aasta lõpus koostatakse aruanne nii eelarve, kui tegevuste kohta.

Põlva valla külavanemate seltsing

- ▶ Reeglina saadakse kokku vähemalt üks kord kvartalis ümarlaual, kuhu kutsutakse ka valla esindajad (vallavanem, abivallavanemad, arendusjuhid jne).
- ▶ Sellele lisaks on toimunud hulgaliselt tegevusi - kokkusaamisi, talgutel osalemisi, iga aastaseid külustus- ja kogemustevahetus reise. Käidud Poolas, Leedus, Venemaal (Setumaal), Rootsis, Soomes ja Eesti erinevates maakondades.
- ▶ Just õppereisid ja teised ühissettevõtmised (nagu näiteks ühiselt külavanemate tantsu ja ühislaulu selgeks õppimine) on külavanemaid liitnud ja võimaldanud jagada ka infot ja kogemusi, mida ametlikud ümarlauad hästi ei võimalda.
- ▶ Kui algul oli seltsing pigem infovahetuse ja suhtlemise vorm, siis aegamööda on see kujunemas järjest rohkem vormiks kaasarääkimiseks valla elus ja otsuste tegemise juures.

Põlva valla külavanemate seltsingu usaldusisikud

- ▶ 2012 Janno Rüütle - Lutsu
- ▶ 2013 Leander Konks - Vanaküla, Holvandi
- ▶ 2014 Kaido Arulepp - Nooritsmetsa
- ▶ 2015 Ahti Bleive- Taevaskoja
- ▶ 2016 Roomet Rattus - Andre
- ▶ 2017 Andres Vihar - Himmaste
- ▶ 2018 Anti Rüütli - Kiuma
- ▶ 2019 Ariana Eerits – Orajõe (veel kinnitamata)

Põlva valla külavanemate seltsingu tegevused

► <https://www.youtube.com/watch?v=EvPE39aP6z0>

Põlva valla külavanemate seltsingu tegevused

Põlva valla külavanema ametimärk

Koostöös Põlvamaa Kodukandi ja Põlva vallaga

2013 Esimene ühinemine

Põlva vald- Põlva linn

- ▶ Põlva „vana vald“ asus rõngana ümber Põlva linna.
- ▶ Seltsingu vaates sisuliselt midagi ei muutnud, linnas puudusid (ja ka puuduvad) linnaosavanemad vms, kes oleksid võinud seltsinguga liituda.
- ▶ Vald mitmekesistas külade toetusmeetmeid, raha saadi sinna juurde, saadi toimima toetuste korrad.
- ▶ Küladega arvestamine hea, Investeeringute jaotumine suhteliselt võrdne kuid esimesed märgid, et suuremad otsused on linna poole kaldu.
- ▶ Külavanemaid oli volikogus ja komisjonides palju, kaasamine oli hea.
- ▶ Nn vanas vallas oli suhtlus ja läbisaamine külade ning vallavõimu vahel hea ja sellisena jäi see ka püsima.

Koostöömudel vallaga 2013-2017

- ▶ Toimused regulaarsed kokusaamised (külavanemad ja vallavalitsus – ametnikud, vallavanem). Teemad seinast seinast (planeeringud, eelarve, investeeringud, teede olukord, heakord, projektid, toetused jne. jne.)
- ▶ Otse suhtlemine – külavanem vallavanemaga või ametnikuga.
- ▶ Olemas on arendusnõunik – kes pühendab osa oma tööajast külade teemadele ja jagab infot.
- ▶ Toetused omavalitsuselt külakogukondadele, mida oli erinevat tüüpi: 1) investeeringute omaosaluse katmine 2) tegevustoetus ürituste korraldamiseks 3) ühekordne investeeringutoetus 400 eurot külavanemaga küla kohta.

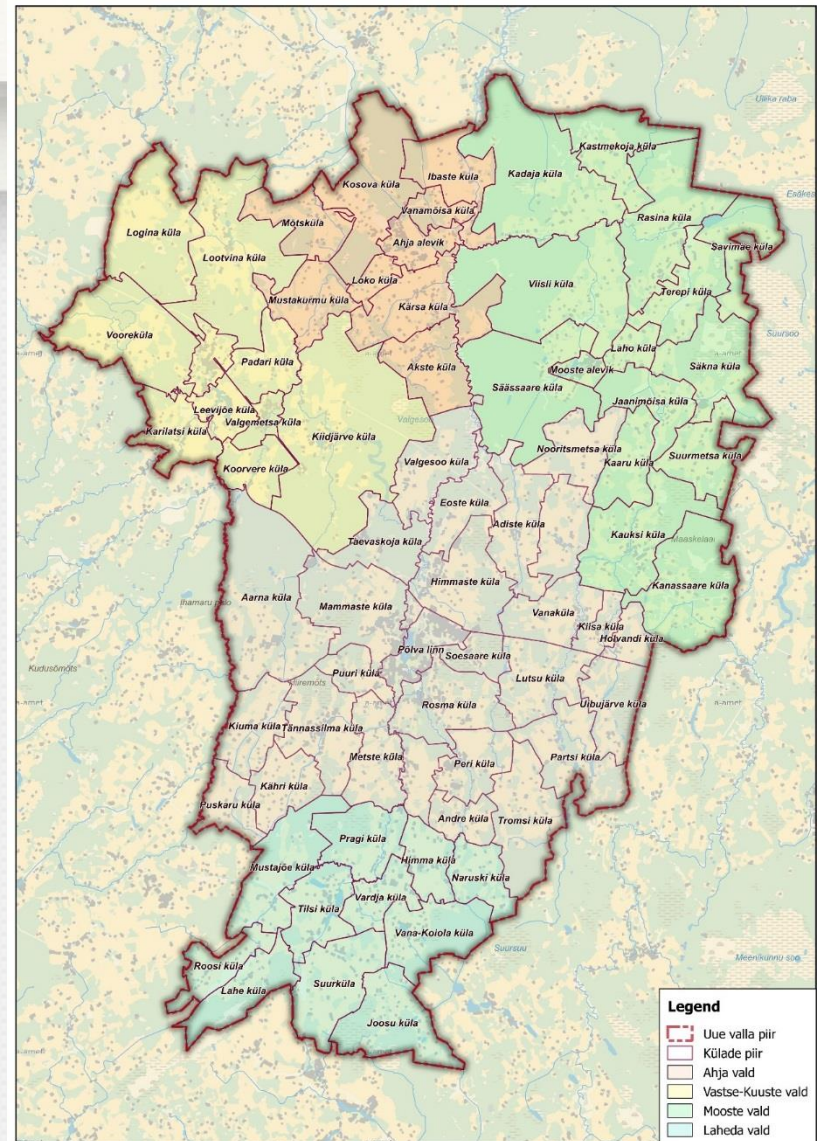

2017 Teine ühinemine ja laienemine

2017 aasta valimiste tulemusena ühinesid Vastse-Kuuste, Ahja, Mooste, Laheda ja Põlva vald.

Ühinemisjärgse Põlva valla territooriumil asub 70 küla:

Aarna, Adiste, Akste, Andre, Eoste, Himma, Himmaste, Holvandi, Ibaste, Jaanimõisa, Joosu, Kaaru, Kadaja, Kanassaare, Karilatsi, Kastmekoja, Kauksi, Kiidjärve, Kiisa, Kiuma, Koorvere, Kosova, Kähri, Kärša, Lahe, Laho, Leevijõe, Logina, Loko, Lootvina, Lutsu, Mammaste, Meemaste, Metste, Miiaste, Mustajõe, Mustakurmu, Mõtsküla, Naruski, Nooritsmetsa, Orajõe, Padari, Partsi, Peri, Puuri, Pragi, Puskaru, Rasina, Roosi, Rosma, Savimäe, Soesaare, Suurküla, Suurmetsa, Säkna, Säassaare, Taevaskoja, Terepi, Tilsi, Tromsi, Tännassilma, Uibujärve, Valgemetsa, Valgesoo, Vana-Koiola, Vanaküla, Vanamõisa, Vardja, Viisli ja Vooreküla.

Ühinemisjärgne rahvaarv

Põlva linna elanike arv
seisuga 01.10.2018 on
5386.

Elanikke Põlva vallas kokku
01.10.2018 seisuga on
14 151.

Külavanem on valitud Põlva
valla 32 külas.

Aarna 244	Lahe 72	Roosi 57
Adiste 104	Laho 35	Rosma 376
Ahja alevik 244	Leevijõe 75	Savimäe 29
Akste 84	Logina 45	Soesaare 57
Andre 66	Loko 43	Suurküla 89
Eoste 66	Lootvina 128	Suurmetsa 57
Himma 110	Lutsu 61	Säkna 23
Himmaste 506	Mammaste 622	Säässaare 59
Holvandi 45	Meemaste 50	Taevaskoja 103
Ibaste 43	Metste 75	Terepi 33
Jaanimõisa 85	Miiaste 52	Tilsi 358
Joosu 101	Mooste alevik 419	Tromsi 63
Kaaru 56	Mustajõe 59	Tännassilma 216
Kadaja 56	Mustakurmu 51	Uibujärve 39
Kanassaare 56	Mõtsküla 68	Valgemetsa 64
Karilatsi 133	Naruski 40	Valgesoo 44
Kastmekoja 30	Nooritsmetsa 48	Vana-Koiola 95
Kauksi 258	Orajõe 66	Vanaküla 62
Kiidjärve 188	Padari 27	Vanamõisa 51
Kiisa 70	Partsi 104	Vardja 128
Kiuma 88	Peri 309	Vastse-Kuuste alevik 413
Koorvere 47	Puuri 186	Viisli 58
Kosova 76	Pragi 79	Vooreküla 71
Kähri 92	Puskaru 58	
Kärsta 101	Rasina 128	

Üle piiride! Mis mõttes?

- ▶ Teise ühinemise järgselt oli selge, et Külavanemate Seltsingul tuleb seada uued sihid ja vaadata üle endise valla piiride.
- ▶ Eesmärgid:
 - ▶ 1. Seltsingu tegevuse laiendamine üle endise valla piiride, koostöö Põlva vallaga liitunud valdade külavanematega ja nende nõ värbamine seltsingusse.
 - ▶ 2. Jätkuv hea koostöö vallaga.
 - ▶ 3. Külavanemate arvu suurendamine vallas.
 - ▶ 4. Suurendada kaasärääkimist nii külasid kui kogu valda puudutavates küsimustes.
 - ▶ 5. Külavanema statuudi uuendamine.
 - ▶ 6. Külavanemate seltsingu jätkuv aktiivne tegutsemine ja areng.

Üle piiride! Tegevused

- ▶ Kaardistati olukord, otsiti külavanemad üles,
 - ▶ Tehti ühine kohtumine vallavõimudega Kiumas.
 - ▶ Tutvustati seltsingu senist tegevust
 - ▶ Tehti osalenud külavanematele ettepanekud liitumiseks, saadeti tutvumiseks seltsingu põhikiri- seltsinguleping
 - ▶ Esialgu oli huvi leige.
-
- ▶ Tulemus, tänaseks on seltsingu liikmeid juba 21 ja on neid kelle liitumist on kohe-kohe oodata.

Mis on toimunud ühinenud suures vallas?

- ▶ Vald on tublisti suurem ja selle nõ käima jooksmine võtab aega.
- ▶ Võrreldes aga eelmise liitumisega on vallavalitsus suutnud palju kiiremini tegutseda, on jõutud ühtlustada palju rohkem kordasid ja korrastada seadusandlust valla mõistes.
- ▶ Külavanemate Seltsingu vaates muutus palju, külasid on palju rohkem.
- ▶ Külade vaates on aga nii lühikese perioodi kohta kokkuvõtet vara teha.
- ▶ Paljudele tundub praegu, et kogu tegevus ja võitlusväli on linna ja endiste vallakeskuste investeeringute pärast ja küladesse pole jõutud. Mis ei vasta tõele.
- ▶ Peab silmas pidama, et investeeringute puhul lähtutakse siiski ühinemislepingust ja olnud teenused on siiski säilinud ka külade jaoks.

Mis on toimunud ühinenud suures vallas?

- ▶ Külade, külanemate ja Seltsigu jaoks on aga toimunud väga positiivsed asjad:
- ▶ 1) Jätkuvalt on vallas tööl arendusnõunik, kes küladega otseselt peab tegelema. Üks arendusnõunik on lisandunud.
- ▶ 2) Jätkuvalt on volikogus suur külanemate esindatus.
- ▶ 3) Külanemad on saanud kaasa rääkida ja oma ettepanekud esitada kõigisse valla poolt kehtestatud külade investeringute ja külaseltside tegevuse toetamise kordadesse.
- ▶ 4) Uus volikogu poolt kehtestatud külanema statuut on koostatud Eesti Külaliikumise Kodukant näidis statuudile tuginedes ja kõiki meie külanemate poolt tehtud ettepanekuid arvestades.

Vald toetab!

- ▶ Vald toetab jätkuvalt külade organiseerumist.
- ▶ Vallavalitsuse ettepanekul kehtestas volikogu toetuste korra küladele ja see taastas kunagise põhimõtte – toetust saab küla, kus on valitud külavanem.
- ▶ Nimetatud tingimuse juures on antud küladele aega organiseerumiseks ja kehtima hakkab see alates 2020 aastast.
- ▶ On aga selge, et külad on erinevad ja tegutsevad kõik erineva aktiivsusega ja kõikjal pole ka eesmärgid nii selged.
- ▶ Tarvis oleks aga jõuda niikaugemale, et saadaks aru organiseerumise vajadusest ja kasust, mida läbi selle saadakse.

Väljakutsed uues olukorras

Sellest, kas asjad on läinud paremaks või halvemaks, on palju olulisem küsimus, kuidas külakogukonnad saaks ise enda eest tõhusamalt seista ja oma elukeskkonda parandada. Valla keskus koos ametnikega on nüüd väga paljudest küladest füüsiliselt kaugenenud. Ainuüksi seetõttu sõltub küla areng tahes-tahtmata järjest enam elanike eneste aktiivsusest, organiseeritusest ja sellest, kas külas on sädeinimesi, kes protsesse eest veaksid. Oluline on, et elanikud omavahel suhtleksid ja koostööd teeksid, vastasel juhul ei ole ka suuremat arengut loota.

Seltsingu üheks tegutsemise eesmärgiks peaks olema ka see, et valla arengukava ja eelarvestrateegia koostamisel arvestataks külade arengukavadega. Mis tundub elementaarne kuid pahatihti seda ei tehta.

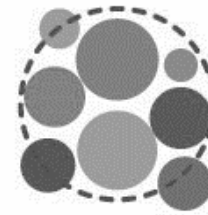

Kuidas edasi?

- Külavanemate Seltsing saab liikmeid juurde ja seltsi mõju suureneb
- Kaalumisele võetakse seltsi juriidilise vormi teema, võimalik muutumine mittetulundusühinguks
- Osavõtt külavanemaid puudutavatest projektidest ja aruteludest maakonna ja vabariigi tasemel
- Tihedam koostöö Eesti Külaliikumisega Kodukant

Koostöös peitub jõud ja ühinemisest tekkinud sünergia külade tasandil tuleb ära kasutada ja veel suurema hooga edasi liikuda!

VI KONVERENTS SARJAST
"KOGUKONNA VEDURID"

AASTA UUTES PIIRIDES

22.-23. november 2018 Kääriku, Valgamaa

Ühiste jõududega edasi!

Tänan kuulamast!

Andres Vijar

Himmaste külavanem

